

ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ BUSINESS

Γιώργος Κ. Ψάλτης, επιχειρηματίας, ετών 38, που μόλις εκδόθηκε η πρώτη του ποιητική συλλογή. Τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στην ευαισθησία και στις επιχειρήσεις την έχει βρει. Είναι – λέει – να είμαστε κοντά στην ψυχή μας. Στη συζήτησή μας όμως αποκαθιστά και τη φήμη της εποχής μας, την οποία αποκαλεί «συγκλονιστική». Από τη Σόνια Ζαχαράτου, φωτογραφίες: Βασίλης Μακρής.

Συναντηθήκαμε μian άτιτλη Κυριακή απόγευμα στο σπίτι του. Το ραδιόφωνο ανοιχτό στο Γ' Πρόγραμμα, ένα ακρόπρωρο με μορφή γοργόνας σε μια γωνία και η ελαιογραφία του προπάππου του, ακουμπισμένη τρυφερά στην πολυθρόνα. Το επάγγελμα του ποιητή Γιώργου Ψάλτη είναι

επιχειρηματικές δραστηριότητες, ασχολείται με την πληροφορική και την επικοινωνία. Με σπουδές στη διοίκηση και οργάνωση διεθνών επιχειρήσεων στην Ελβετία, ενεργός πολίτης, αφού είναι πρόεδρος του Κέντρου Πολιτικής Έρευνας και Επικοινωνίας, πατέρας ενός δεκαπεντάχρονου αγοριού, ποδοσφαιρόφιλος, Παναθηναϊκός στο φρόνημα. Στοιχεία βιογραφικά που άντλησα από τη συζήτησή μας,

αφού τίποτε δεν αναφέρεται στο βιβλίο: «Ναι, δεν ήθελα βιογραφικό, ούτε αφιερώσεις, γιατί όλα αυτά κατευθύνουν σε έναν τρόπο ανάγνωσης. Ένα έργο πρέπει να διαβάζεται καθ' εαυτό, σαν να το βρήκαμε σε ένα συρτάρι» λέει. Και το σχέδιο του εξωφύλλου δικό του, μικρό και τρεμάμενο, μολυβιές στράτα στράτα, σύμβολα του αρσενικού και του θηλυκού, τίτλος του βιβλίου «Επιστροφή στην >>

«Στην παιδική μας ηλικία κινούμαστε στον χώρο του ονείρου. Κάποτε όμως συνειδητοποιούμε ότι δεν τα βγάζουμε πέρα όντας μέσα στο όνειρο και ενεργοποιούμε τη λογική που στεγνώνει τα πάντα»

ενιαία χώρα», εκδόσεις Ικαρος. Ενιαία χώρα; Αφού κάθε άνθρωπος είναι πολλοί μαζί. «Ενας είναι» απαντά. «Ενας, Δεν είμαστε συνάθροισμα μικρών εαυτών. Είμαστε Ενας και φωτίζουμε κάθε φορά κάποια διαφορετική πλευρά μας».

Ενας επιχειρηματίας γράφει ποίηση, λοιπόν, αφού ο επιχειρηματίας έχει και ευαισθησίες. Στις επιχειρήσεις, βεβαίως, δεν χωράνε ευαισθησίες, γιατί θα πτώχευαν. Εκεί, τον απασχολεί το πώς θα μπορέσει να προσφέρει στο κοινό καλύτερες υπηρεσίες. Στο σπίτι γράφει, όταν δεν έχει φόρτο από τη δουλειά του. Τέλος, λοιπόν, η συνομιλία με τον επιχειρηματία, να δούμε τον ποιητή μέσα του.

Ο Γιώργος Ψάλτης άρχισε να γράφει ποίηση στα αγγλικά, έχοντας πάρει στο πανεπιστήμιο ένα μάθημα λογοτεχνίας για τους αυλικούς έρωτες, τους απραγματοποιήτους έρωτες. Συνέχισε, γράφοντας στα ελληνικά. «Στον πηγαϊμό για την Ιθάκη, λοιπόν, η ποίηση είναι ένας δρόμος;» τον ρωτώ. «Βέβαια» απαντά. Και μπορεί στην καθημερινότητά μας να τρέχουμε, να δουλεύουμε, να διασκεδάζουμε, αλλά μένουμε όλο και λιγότερο με τον εαυτό μας. Και το να μένουμε με τον εαυτό μας είναι προϋπόθεση για να νιώσουμε την ψυχή μας, για να καταλάβουμε ποιο είμαστε και πού πάμε. Σήμερα, περισσότερο από ποτέ θα έπρεπε να ασχολούμαστε με την ποίηση».

Η ποίηση είναι τραγική τέχνη; Κουβαλά πόνο; «Όχι, η ποίηση προσπαθεί να εξηγήσει αυτά που δεν καταλαβαίνει το μυαλό. Αν τα πράγματα είναι τραγικά, η ποίηση μοιάζει τραγική, αλλά δεν ευθύνεται γι' αυτό». Ωστόσο, σε πολλά ποιήματά του υποφώσκει η απώλεια, ένα πένθος σε μια γωνιά της ψυχής. «Ενδεχομένως. Όταν προσπαθούμε να εξηγήσουμε τα πράγματα με τη λογική, μας φαίνονται τρομακτικά. Αν τα δούμε κάτω από άλλο πρίσμα, όπως για παράδειγμα με την ποίηση, τότε δεν είναι τρομακτικά. Απλώς, είναι. Ο θάνατος δεν είναι κάτι που μπορούμε να καταλάβουμε με το μυαλό, φοβόμαστε στην προσμονή του, η ψυχή όμως δεν φοβάται τον θάνατο, η ψυχή δεν έχει φόβους και επιθυμίες. Σκεφτόμαστε με λέξεις που κι αυτές δημιουργήματα του νου είναι, αλλά η ποίηση χρησιμοποιεί τις λέξεις με τρόπο τέτοιο, ώστε να απευθύνονται στην ψυχή».

Αυτή η ενασχόληση με την ψυχή κάνει τον άνθρωπο πιο καλό; «Τον φέρνει σε αρμονία με τον εαυτό του, τον ισορροπεί. Το κρίσιμο και καθοριστικό δεν είναι τι μας συμβαίνει αλλά πώς αντιδρούμε σε αυτό. Όσο πιο κοντά

είμαστε στη ψυχή μας, τόσο σωστότερα αντιδρούμε. Και επειδή το βέβαιο που θα συμβεί είναι ότι θα πεθάνουμε, πρέπει να μάθουμε να πεθαίνουμε, δηλαδή, να είμαστε το δυνατόν έτοιμοι. Εχω γνωρίσει στο Άγιον Όρος μοναχούς που είναι έτοιμοι. Το θέμα δεν είναι η μακροβιότητα. Στην εποχή μας, το γεγονός ότι το προσδόκιμο της ζωής έχει αυξηθεί δεν μας έχει κάνει ευτυχέστερους».

Η ποίηση είναι για όλους; «Ασφαλώς. Η ποίηση απελευθερώνει, είναι σπίτι του καθενός, ένα κλειδί που είναι εκεί, δεν χρειάζεται να έχεις σπουδάσει κλειθροποιία για να ανοίξεις να μπεις στο σπίτι σου. Η "Ιθάκη" του Καβάφη αναφέρεται παντού επί της Γης και από ανθρώπους που δεν έχουν διαβάσει ποτέ ποίηση. Και η μεγάλη επιτυχία ενός βιβλίου ποίησης είναι να οδηγήσει τον αναγνώστη σε ένα άλλο βιβλίο ποίησης».

Ο Γιώργος Ψάλτης θεωρεί ότι είναι συγκλονιστική η εποχή μας, είναι αυτό που καταριούνται οι Κινέζοι: «Να ζήσεις σε ενδιαφέροντες καιρούς». Και είναι κατάρτα, γιατί ζώντας σε ενδιαφέροντες καιρούς δεν προλαβαίνεις να ασχοληθείς με τον εαυτό σου. «Είμαστε στη μετα-Φρόνιτ εποχή – λέει – τον αναφέρω ως έναν από τους σημαντικότερους διανοητές, μπορούμε και συζητούμε τα της ψυχής, κάτι που εισήγαγε εκείνος, ακούς ζευγάρια και λένε "Πήγαμε σε έναν ψυχολόγο". Επίσης, ζούμε σε μια εποχή με ανεξάντλητη προσβασιμότητα στη γνώση. Παλιά μόνον οι πλούσιοι είχαν πρόσβαση στην παιδεία, τώρα, και ενισχυτικά με το Internet, τα πράγματα έχουν αλλάξει. Υπάρχουν πολύ καλές ιστοσελίδες και για την ποίηση. Και αυτό που γίνεται στη Δύση – και δεν μιλώ για τη συγκυρία της οικονομικής κρίσης – είναι ότι για πρώτη φορά έχουμε τακτοποιήσει τις βασικές μας ανάγκες και μπορούμε να ασχοληθούμε με την ποιότητα της ζωής μας και την ψυχή μας».

Μιλάμε για το μεγαλείο της δημιουργίας, ένα παιδί είναι η υψίστη, «κάθε παιδί είναι ένα θαύμα που κάνουν δύο άνθρωποι, είναι το ταίριασμα του ονειρικού που είναι ο έρωτας και του φυσικού που είναι η γέννηση. Τα παιδιά έχουν μια συγκλονιστική αθωότητα... Όταν μιλάς μαζί τους, συνειδητοποιείς ότι είναι σουρεαλιστές, είναι της ψυχής παρά του μυαλού και βλέπουν γύρω, χωρίς τα δικά μας μπλοκαρίσματα. Στην παιδική μας ηλικία, κινούμαστε στον χώρο του ονείρου, κάποια στιγμή συμβαίνει κάτι και συνειδητοποιούμε ότι δεν τα βγάζουμε πέρα όντας μέσα στο

όνειρο και ενεργοποιούμε τη λογική, που στεγνώνει σιδηπότε».

Ποιους ποιητές προτιμά; «Δεν είμαι σε θέση να τους κρίνω» απαντά ευγενικά. Ωστόσο, αγαπά τον Σεφέρη, τον Καβάφη, τον Γιώργο Σαραντάρη «που είναι πολύ μεγάλος, ο αδικημένος της γενιάς του, που έδειξε δρόμους. Πέθανε χωρίς να του αποδοθεί η τιμή που του έπρεπε. Δεν τον ξέρει το ευρύ κοινό. Φανταστείτε πόσο δημιουργοί δεν ανακαλύφθηκαν ποτέ. Αυτό με συγκλονίζει. Το παράδειγμα του Πεσόα, που σε ένα μπαούλο βρέθηκαν τα ποιήματά του...». Του φαίνεται εντυπωσιακό ότι έχουμε ξεχάσει τον Παλαμά και τον Δαπόντε και πιστεύει ότι, αν ο Σικελιανός ζούσε σήμερα, θα ήταν σουπερστάρ!

Στην Ελλάδα, πολλοί γράφουν ποίηση και εκδίδονται και πολλά βιβλία. Αλλά λίγοι τα διαβάζουν. Ο Γιώργος Ψάλτης αγοράζει ακόμη και πενήντα βιβλία νέων ελλήνων ποιητών τον χρόνο. Ξεχωρίζει τη Γιάννα Μπούκοβα, παρ' όλο που είναι βουλγαρικής καταγωγής, «γιατί γράφει εξαιρετικά ποιήματα και στα ελληνικά».

Τα δικά του ποιήματα είναι πολύ ευαίσθητα και τρυφερά, με βαθιά σκέψη και γνώση του συναισθήματος. Κρατημένο μέσα του συναίσθημα, αναλυμένο και καταγεγραμμένο. «Δεν πρέπει να γράφει κανείς σε συναισθηματική φόρτιση» λέει. Ο Μότσαρτ του αρέσει πολύ, ο Μπετόβεν, ο Ντβόρζακ, ο Ραχμάνινοφ... Καλά, και η ζωγραφική; Έχει σχέση με την ποίηση; «Ο Πικάσο έλεγε ότι μπορεί κανείς να καταλάβει τη ζωγραφική με το κλειδί της ποίησης. Συνάδελφοι είναι ποιητές και εικαστικοί. Και οι δύο θέλουν να εξηγήσουν το άπειρο. Οι μεν με λέξεις, οι δε με εικόνες. Σκεφτείτε την "Αφροδίτη" του Μπισσιζέλι. Η Αφροδίτη είναι η ψυχή που έρχεται στον κόσμο και ισορροπεί στο κοχύλι. Αυτό είναι η ζωή μας. Η ισορροπία πάνω σε ένα κοχύλι».

Διαβάζω ένα τετράστιχο στην τύχη: «σύντομα θα νιώσεις/ τον μυστικό του τρόπο/ μαργαριτάρι πάλλευκο/ ήχο της σιωπής». Δεν ρώτησα παραπέρα. Αλλωστε, κάποια στιγμή είπε ότι «διαλέγουμε τις άγνοιές μας». Μπορεί να επηρεάστηκε. ●

*** Η ποιητική συλλογή του Γιώργου Ψάλτη με τίτλο «Επιστροφή στην ενιαία χώρα» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ικαρος.**